

**Berättelse om fyra års slafveri i Algier,
jemte nyare underrättelser om lefnadssätt
och sedwanor derstädes. Öfwersättning.
Stockholm, tryckt hos A. Gadelius, 1816.**

Stockholm
1816

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

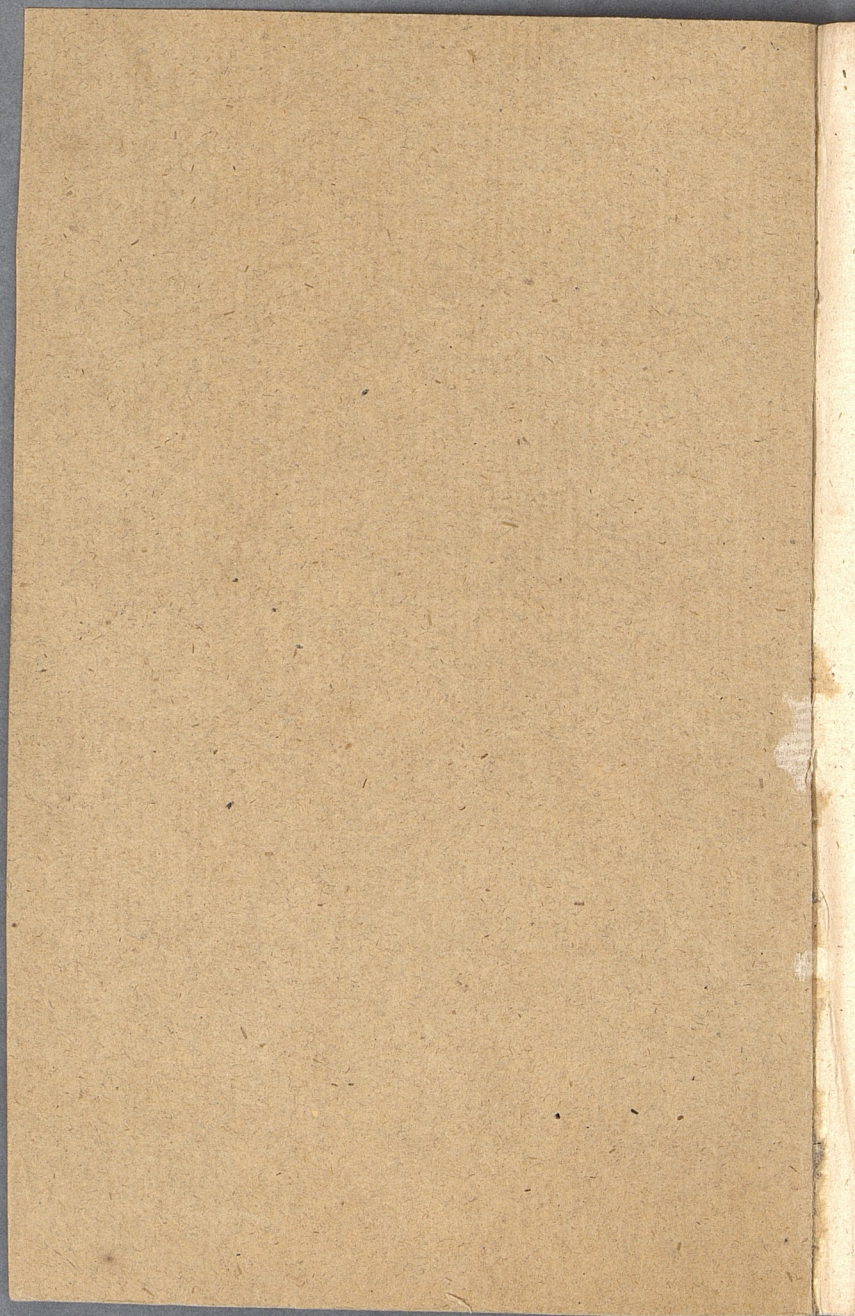
BERÄTTELSE

Res.
Skr.

(B)

1700-1829

Res.
Afr.
(Br.)
1700-1829

Berättelse
om
Fyra års Slavveri i Algier,
jemte
nyare underrättelser om Lefnadsfätt
och Sedwanor derstädes.

Sfversättning.

Stockholm,
Tryckt hos N. Gadelius, 1816.

1850

1850

1850

1850

1850

1850

1850

Syra-Årigt lidande uti Algier *).

Sag befann mig på Petruriska Fregatten St. Elisabeth, då tvåanne Barbarett = Kapare wid högden af Algier gjorde jagt på oss. Capitainen fogade genast anstalt till försvar; men Korsfarerne förekommo honom, och seglade med så gynnande vind upp emot oss, att innan vi ännu hunnit ladda våra kanoner, hade de redan tvåanne gånger gifwit eld på vårt fartyg. Vi försvarade oss väl i början af striden på det bästa: ty vi hade anledning att hoppas på undsättning, men då denna efter ett längre motstånd uteblef, och Africanarne redan, efter deras wana, antrat vårt fartyg och 6 man redan hade öfverstigit till oss, sönk ändteligen modet hos Capitainen; han lät till tecken af undergifwenhet upphisa den hwita flaggan, och Morerne bestego utan hinder skeppet. Hela besättningen blef nu sluten i kedjor, och ett

*) Denna berättelse är meddelad af en Lys, som derstädes hurit slafweriets sjettrar. Om man ock uti denna hans lidandes = historia, sådan som han sjelf skildrar den, kan hafwa åtskilligt att anmärka mot dictionen, ordningen och framställningsättet, bör man dock dermed hafwa öfwerseende, då man å andra sidan taenom berättelsens sanfärdighet och noggranhet derföre får ersättning.

Utgifwarens Anmärkning.

antal Muselmän qwarblefwo på wårt fartug till deras bewakning. Under affairen hade jag fått ett stott uti högra foten; jag nedförtade, och den ymniga blodförlusten ådrog mig en långvarig swimning. Då jag öppnade ögonen befann jag mig redan under kanonerna af Algier.

Der låg jag nu nästan dödd, särad, fänggen och halfnaken; ty barbarerne hade frän röfwat mig allt, till och med linnen, och ej lemnat mig något, utom ett par gamla slarwor, belastad med kedjor. Mitt tillstånd war förtwifladt, stickande som nålsuddar war den smärta jag kände uti min särade fot, utsågs lig den ångest som sönderstet mitt hjerta. O! hade jag åtminstone kunnat gråta och genom tårar lindra min olycka; men åfwen dessa swaga tröstarinnor öfswergåfwo mig uti försträckelsens fastiga ögonblick, då eländet med sina mångfaldiga qual omgaf mig, och med sin jernarm nedtryckte mig. Åh! hade jag då kunnat dö, huru wälkommen skulle ej döden, denna sista wän, för mig warit! Jag bad, jag anropade Himmelen derom, men han syntes förakta min klagan; det sista hoppet förswann, trösten öfswergaf förrådist mitt bröst, intet blef mig öffrig utom förtwiflan.

Flere af mina olycksamrater, som icke woro bleferade, hade wiserligen förbarmat sig öfwer mig, om de ej derigenom utsatt sig för den grymmaste behandling; blott war Sib Capitain hwilken barbarerne ej af barmhertighet, sannolikt af glömska, låtit behålla en silfeshalsduk, förband dermed mitt sår. Wid uthoppningen föll jag uti en ny swimning. Två män buro mig uti ett hus, hwilket likna

de ett Lazarett. Jag war utan sansning, tills man bdrjade att utur min fot skära det hade bluet, ty Morerne skjuta med sdrre kulor än Europeerne, och på en sådan ladda de ännu en half, hwilken de snderhugga i två till tre stycken. Detta leder skottet säkrare och gör säret farligare.

Här först njdt jag den usla trösten, att blanda mitt blod med mina tårar; jag gret och bad derwid hjertligen till Gud, att om han ej sände mig ddden, han åtminstone måtte beswara mitt hjerta för förtwiflan. Härefter blef jag något lugnare; — jag hade derfbre Melisgionen att tacka, som wedergwicke mig med sin heliga tröst. Desutom låg ock mycken tillfreds ställelse för mig deruti, att en Engells Fältskär, som talade wäl Franska, ankom och förbarmade sig öfwer mig. Jag måste oakadt min smärtfulla belägenhet under de öfrigas förbindning wara deras tolf, emedan ingen af det Italienska sidsolket förstod Franska språket. Orsaken dertill att en Engells fältskär här besfann sig, war den att Algierarne mycket wärsdera Engelsmännen; beklagligen ha de öfwen, till så många andra Nationers förderf, att tacka dem för sin skeppebyggnadskonst, och sina fästningöwerk.

Oaktadt allt detta blef min belägenhet ändå öfslig nog. Man astog mig de swära febjorna, och satte i deras ställe en tunn jernring omkring min wenstra fot. På detta sätt låg jag nu utsträckt på en basmatta, blott insweppt uti en gammal träffig Kolem (en fort morisk ylleklädning), öfwerhölid med ett stycke segelduk, som bliswit helt styf af långwariqt nyttjande. Min bädd war det stenlagda golfs

wet och min himmel tafet af ett mörkt gläsdjetomt rum, omkring och bredwid mig skallade tusende förwirrade toner, dem jag icke förstod.

Engen wärdade sig om mig, jag syntes wara utskuten utur medlidandets och barmhertigshetens rike; endast den Engelska Fältskären (hans namn blifwer ewigt outplånligt i mitt hjerta; han hette Robert,) en artig och ganska ädel och känslofull man, deltog uti mitt öde och gaf mig den werksammaste hjälps. Deltat war ock för mig den största lycka: ty hade jag fallit i Moriska händer, skulle kallbrand, som redan wisade sig till twänne fingersbjöd öfwer såret, utan twifwel under otaliga smärtor slutat mitt lif, eller hade jag genom en skynsam amputation förlorat mitt ena ben. Sedan ädern trenne gångor blifwit öppnad, lade Robert inom en tid af 24 timmar omflag af spanskt rödt win (hvilket den i Algier residerande Franska Consuln skänkt,) jemte ästerblommor och rosmarin på mitt sår, hwarigenom jag lyckligen befriades från denna farliga gäst.

Den Herren, hwilken jag som slaf tillföll, kallade sig Abdola Laib. Han besökte mig några gånger, hwarwid han frågade, om jag kunde frisköpa mig, och då jag beklagligen måste beswara denna fråga med nej, rådde han mig till tålmod, och lofwade tillika, att på allt sätt lindra mitt hårda, bedröfliga öde — nog af, jag skulle säkert med honom finna mig nöjd. Han höll ock redligen ord, och jag hade wiserligen högeligen försyndat mig, om jag enda gång under min tjensttid beklagat mig öfwer honom. Han war son af en Tossantstafwinna, hwilken hans far tillfångatagit.

Som han talade något bruten italienska, kunde mi i nödfall förstå hvaran. Detta syntes också verkligt behaga honom, ty han fickade mig genom en af sina slafvar, som var Italienare, något Arrack och Goa med Kokosbinsaft. Denna dryck är mycket bruklig uti Barbariet, och man kan efter behag göra den swag eller stark. Morerne berusa sig ej sällan deruti, isynnerhet om aftnarne, oaktadt Allkoran så väl som Landets Lagar strängeligen förbjuda det.

Efter ungefär twänne smärtans månader hade jag nog krafter att kunna wandra omkring i Lazarettet på twenne kryckor. Ett Lazarett kunde man litväl långt mindre kalla detta näste, än en arrest; det war swarare en öfwer tusende steg lång källare, hwaruti inemot femtio olycklige fångar suckade öfwer sitt bedröfliga öde. Om natten brann en stor lampa midt i salen, wid hvars dunkla sten man ej kunde isgenkänna något; desto häftigare och mera stöjande war Morernas larm och stori, hwilka hela natten igenom syfvelsatte sig med jagt efter råttor och möss, hwaraf här fanns en otalig mängd. Mössen woro långt större än de Europeiska och kunde gå upprätt på bakfötterna; framföttern, blott $\frac{1}{4}$ tum långa, ligga fast wid bröstet, men det oaktadt löpa de lika fort som våra. Morerne slå dem, uttaga inålsborna, sticka dem på ett trådspett, steka dem litet wid elden, strö något salt på dem, och förtära dem sedan som en läckerhet. Jag blef ofta buden till en sådan dejeuné, men kunde aldrig förstå mig dertill, fastän flere af mina olycksramrater, i synnerhet Italienare, förbedrogo, som de sade, en sådan måltid framför de saktislaste stekta dufwor.

Vår wanliga söda bestod af en portion Ris-
 gryn, tillagad med honing eller syrup, och blanda-
 dad med litet Ziboa. Denna Ziboa är en un-
 gefär tumstjock rot, hwilken Barbaresterne ins-
 lägga uti ärtika med utsökta wälsmakande örter.
 Genom kokning blifwer denna blandning myc-
 ket tjock, och smakar då iust som hos oss hwits-
 swamp. Den är på skeppen hwardagsmat,
 hwilken man bereder som sofwel jemte kara-
 vanzer, en sort ärter, två gånger större än de
 Böhmiska. Dessa Karavanzer äro i synnerhet
 i Spanien mycket omtvakte, nästan hwarje kår
 på elden är dermed uppfylldt. Såsen deraf är
 något tjock, dock snöhwit; blott genom en större
 re tillsats af saffran, hwilken Spanjorerne i
 allmänhet plåga strö på alla deras rätter, fun-
 na de gifwa den en gul färg. De äro desut-
 om mycket södande och wåra i alla Spanska
 Provinser. Då miswårt på dem inträffar
 försättes pöbeln uti den hastigaste oro: ty de
 äro för den det samma som hos oss Potäterna
 för gemeneman.

Det war i medlet af Februari, då jag i
 sällskap med twänne Morer för första gången
 gick ut. Robert åtföljde mig till Staden: ty
 Lazarettet war beläget utom Stadsmuren, un-
 der Fästningswerken. Mitt intåg uti Algier
 war bedröfligt nog: ty nu bar jag en tumst-
 tjock jernring på wänstra foten och under ar-
 marna ett par trådfryxor, för att söda min
 wacklande kropp. Jag trodde mig se en helt
 ny skapelse, då ett stort antal Kameler och
 Apor mötte mig. För öfrigt wimlade alla gå-
 tor af menniskor, och man såg der ej annat
 än ett oupphörligt af- och tillströmmande. Då
 i detta

i detta land, lika som uti alla despotisk = barbariska Riken, finnes få Städer och Byar, (och de som finnas äro illa bebodde) drager sig nästan allt till Huswudstaden. Utom landets inwånare Maurerna eller Morerna, uppehålla sig här många Turkar, Judar, Greker och Francker.

Konsulerne från de Europeiska Sjömagtarna, såsom Portugal, Spanien, Frankrike, England, Holland, Sverige, Danmark ic. äga de förnämsta husen och förtära här ansewliga penninge summor. Med Slafvarna drifwes en stor handel. Till Spanjorerna sälja de sina Dadlar, och odla ett Ris, som är mycket skönare och större än det Spanska. På Olive-trån har landet öfwerflöd. De pressa ej endast derutur en god olja, utan föruttra äfwen en mängd gröna inlagda Oliver till Engelsmännen. Lunda till Massara (6 timmars wäg från Algier) emot Saara och Barka till, är landet någorlunda bebödt, men här begynna öknarna. Wore också förhållandet icke sådant, kunde dock dessa öfwergifna orter, i anseende till den brännande hettan och mängden af wilda och grymma djur, ej bebos. Tiggrarne wäga sig wid wisa tider till och med i grannskapet af Algier; ja, jag har ofta sett blodiga kroppar af olyckliga slafwar, som sökt att undfly sina grymma fiender, men blifwit af dem jemmerligen swckade. Ut Stiftaren af Mahometbanska Religionen, till hwilken inwånarna bekänna sig, Profeten Mahomet, (i landets språk kallad Moama) har man här och der å offentliga platser i Staden upprest Obelisker, prydde med Arabiska och Moriska Inscriptioner.

Den Turkiska besättningen, hwilken står under en Paschas eller Janitschar:Agas befäl, och är öfwer 1000 man stark, har sina egna Moscheer. Morerne förkunna sin Gudstjenst genom ringning med klocker, hwilka äro upphängde öfwer Moscheerna uti en liten klockstapel, och hafwa ingen kläpp. Tre till fyra personer åstadkomma medelst runda mässingskullor, som äro fästade wid jernstakt, ett slags musikaliskt ljud på klockan, hwilket i sjelfwa verket är wackrare än den wanliga ringningen. Den Turkiska ringningen skiljer sig deremot ej i något från den Europeiska, utom deruti, att under ringningen längre eller kortare pauser iakttagas, nästan på samma sätt, som uti Lombardiet.

Utom de många Muselmaniska Moscheerna, finnes öfwen utanför Stadsmuren en Katholisk Kyrka, St. Elisabeth, hwilken år 1710 blef uppbyggd. Tio till tolf Prester förwärdas deruti gudstjensten och måsan; de äro andelige af den helige Fransiska Orden och tiggarmunkar. Emedan de äga ett eget kloster, utöfwa de många wälgerningar, waktadt de efter Ordens reglor skulle emottaga sådana. Med gwarlesworna från deras bord föda de dageligen de fattiga Morerna; det waktadt måste de dock, för tillåtelsen att här uppehålla sig, betala till Deven af Algier en stor tribut. Till Klostrets underhåll gifwer Spanien och Portugal den nödwändigaste summan; öfwen de öfriga Magternas Konsuler bidraga för sin del dertill.

Judiska Synagogan, som ligger straxt wid westra ändan af Staden utmed hafsbandet, är mycket präktigt byggd — i allmänhet finnas i Algier många Judar, hwilka äro innehafware

af Wårdsbhusen samt Råttz och Winförsäljning-
gen derstädes. Men beklagligen trycker det
djupaste förfat här, liksom i andra Stater,
denna menniskoklas. Wid detta tillfälle will
jag omnämna en grymhet, hwilken jag åstådas
de och som rörde mig ganska mycket. En Jus-
de nämligen, som hade gjort sig skyldig till ett
brott, blef dömd att hängas. Han blef upps-
dragen på en ungefär 6 fot hög påle. Rnapt
war han uppdragen, så ropade flere råfser:
Nåd! nåd! derpå blef han nedstrad, för att
befrias, men i samma ögonblick ropade de kring-
stående "ingen Nåd", och den olycklige ans-
trädde å nyo sin förra resa. Denna grymma
lek förnyade Turkarne flera gånger med ho-
nom, till dess den olycklige tillsatte lifwet. Hans
hela förbrytelse bestod deruti, att han dragit
sin knif mot en Muselman och dermed lindrigt
fårat denne. Samma grymhet blef fort före
min afresa föröfswad på en Rådman från
Smyrna, hwilken hade bland invånarne
kringspriddt en betydlig mängd falskt mynt.

Hwad myntet beträffar, är i Algier näs-
stan endast Spanskt, Franskt och Engelskt Guld-
och Silfvermynt i omlopp. Här präglas en-
dast Kopparsilfvermynt, hwarå finnes den res-
gerande Osmaniska Storherrens bröstbild med
Rommeriska siffror omkring. Turkiska Pias-
trar äro ej så allmänna; de äro i synnerhet gängse
bland tropparna.

Deyens förhållande till Storherrn i
Constantinopel har wid olika tider varit
olika. Har en Pascha anseende, så är han
i wälde wida öfwer Deyen eller Simka-
li phta, som han på landets språk kallas, och
den senare bekommer Husarrest, så snart han ej

i rättan tid aflevererar Dajos eller Keiserliga Kyddspenningarna till den Högå Porten. Waktet, som wid dylika tillfällen omgifwer Waslatset, består af en hufw Janitscharer, hvilka dageligen bekomma en Wyl dras (600 livres) till deras underhåll, intill dess den skyldige uppfyllt sin pligt.

Deyen sitter wäl med uti Divanen eller Statsrådet, men får dock endast afgöra småre borgerliga twistigheter och brottmål. Turakiske Paschan är den egentlige Presidenten, och han afgifwer ensam, wid wiktiga tillfällen, sin berättelse till Porten, som derpå utfärdar sitt oåterkalleliga beslut. Alla inbragte priser uppwisas för Deyen, hwilken ensamt det tillkommer att fördela dem; endast kanoner, gevär, och allt hwad som tillhör Krigsarmaturen, förblifwer utan undantag Paschans sak.

Tjuftwar, genstråfwige skuldenärer och banquerotterur, äfwen som drinkare bestraffas med Kalkstade. Detta är en rund stiswa, öfwer en aln i omkrets, hwilken omgifwer halsen. Med denna prydning utställes förbrytaren till allmänt åskådande på ett offentligt torg, och föres sedan genom de bredaste gatorna; de smalare äro i Algier så tränga att knappt fyra personer kunna gå i bredd på dem. Ingen wägar då gifwa honom något till förfrifning. Jag har många gånger sett detta, och påminner mig, att man så länge låt ett par Kaffrare hungra, att de slutligen uppgåfwo anden; kropparne blefwo sedan sönderstyckade och kastade för Lejon och Tigrar. Af Kaffrar finnes i Algier en stor mängd. De gå alldeles nakne (blott skylde af ett litet förklåde), äro swarte och bo i deras fädernesland Nedre

Ethiopien uti hålor eller kojor, sammanslåtade af qwistar.

De fleste förbrytare hängas, på många krossas hufwudet med en jernklubba. Svarje i Divan fälld dödsdom utropas offentlig på gatorna af dertill utsedda personer. Sedan detta är verkställt kasta 30 till 40 slafwar sig för Paschans fötter, för att bedja om nåd för den dömda! Högst sällan blifwer domen åter kallad; men då det sker, är benådningen oftast swårare än dödsstraffet: ty förbrytaren blifwer wanligen för lifstiden på en Storherren tillhörig galler fastsmidd, hwarest han wid åran måste afbida sin dö.

Min goda Robert skänkte mig några Rafknifwar, och emedan jag, som ämnade blifwa Chirurg, hade lärt raka, hoppades jag att derigenom förtjena mig några styfwer. Jag feck ock snart en mängd kunder, af hwilka dock ingen enda betalte, ehuru mycken möda det ock kostade mig, emedan jag för mitt fotsfår ej ännu kunde stå länge, utan nödgades sätta mig på deras lågerställen, hwilka wille blifwa rasfede. Daktadt allt detta bekom jag af den Morrista Uppsyningsmannen dagligen mitt bestämde arbete. Det war wiserligen, i anseende till min onda fot, afsasadt efter min belågenhet, men ändock högst tråkigt och ledsamt. Jag måste nemligen upprifwa gamla tåg och linor, och sönderplotta trådarna, hwaraf efter uttvättningen nya tåg förfärdigades. De flesta woro mycket starkt nedsmutsade och becket war så fastslubbadt wid dem, att jag ofta af ledsnad kastade hela strunten från mig. Men allt detta hjälpte icke, emedan jag äfwen så ofta måste åter börja der jag slutat, för att undgå

den aga, som ofelbart wid minsta försummelse min bedröfliga pligt ej uteblifwit.

Jag wande mig wid detta Penelopissa arbete så mycket mer, som jag såg att mina och lyckskamrater måste fördraga ett långt hårdare elände. Många blefwo beordrade till en långt smuttfigare förrättning, många att draga kåreran. Afwen jag hade ej heller undgått detta öde, om ei mitt sår, utur hwilket ännu dageligen skärswor utdrogos, hade befriat mig från dylikt åkligt arbete. Det minsta förseende af mina kamrater bestraffades på ett sätt, som mer än en gång hos mig utpräfsade de bittra ste tårar. Barbarerne utöfwade dessa straff med den känslolsaste hårdhet och goswo ej aft på de jemmerrop, hwilka ångeit och smårta utpräfsade hos de usle. Dessa straff bestodo merendels deruti, att man lade slafwen öfwer en stock eller sten och gaf honom på blotta kroppen tjugu till trettio slängar af tumstjocka becksnärtar.

Ej sållan war jag i fara, att för smårre fel undergå en dylikt bestraffning, men min goda Robert, denne skyddsängel, som Gud syntes hafwa sändt mig att upprätt hålla mig under ödets stormar, ursåktade och räddade mig alltid lyckligen. Dock ej allenast häruti, utan äfwen wid andra tillfällen wisade han sig som min sibrsta wälgörare. Det hände rätt ofta, att han hade med sig ett stycke stek eller något annat stärkande för mig, tröstade mig uti min olycka, och sökte på allt upptänkligt sätt att mildra mitt elände. Daktadt allt detta war det honom dock ej möjligt att befria mig från slåtningen af Baståg. Med denna hast måste Läsaren förstå en sort såf, hwilken der i landet kallas Sparta och i sin wäxi

hinner den högsta manslängd. I Spanien väres den äfwen mycket ymnigt, och man lägger der, i stället för balm, sådan såf i trådsfångarne, hwilket i synnerhet brukas hos de fattigare. Morerne deremot slåta tåg deraf, hwilka de med besparing af dyra materialier nyttja wid inpackning af waror på större och mindre skepp, äfwen som man i Spanien plågar för de fattigare kläsa af inwånare slåta stolar deraf. Af denna såf måste jag nu dagligen sno ett stort antal tåg. Zugen lärde mig fördelarna af wisa handgrep; genom sträng uppmärksamhet lärde jag konsten. Morerne förstodo sig lika så litet på tålamod i undervisning, som jag begrep Rabala. I hbrian förekom denna nya sysselsättning mig tämmeligen swår, och endast med den största ansirängning war jag i stånd, att leverera det mig ålagda dagsarbetet. Men fruktan och ångest för straff öfwerwunno hwarje hinder. Åh! huru ofta önskade jag med tårar och längtan att natten skulle inbryta, då min enda wån, sömnen, med stilla medlidsamma blickar närmasse sig, för att tillsluta minnet för alla erinringar af mitt elände; suckande såg jag dagen nalkas, som å nyo hbriade min plåga. Ofta låg jag om natten, då sömnen flydde mig, på mina knän och bad Gud om räddning ur min olycka. Den kom ändtligen . . . . men beslagligen icke för mig.

Fullmäktige hade från Malta inträffat uti Algier, för att friköpa Christna slafwar. Robert underrättade mig härom. Åh! huru mycket gladdede mig icke denna stråle af hopp, som så öföfwäntadt inbröt i mitt dunkla fångelse. Frihetstkänslan gdt sig genom alla mis

na ädror, jag liksom andades på nytt och stod reban med ena foten på mitt fäderne-lands heliga jord. Söwer mina kinder utgöro sig tacksamhetens och den innerligaste förtjusnings tårar, jag kyste af glädje händer och fötter på mina grymma befälhafware och fann ej ord att tolka min känsla. Men att — försträcklig och rystlig war upplysningen om min willfärelse. Maltesarne köpte ej mer än 9 slafwar, hwilka alla, utom en enda som war tyft, erkände Malta för sitt fäderne-land. Jag war ej denne ende lycklige tyft, som blef befriad från slaffjettarna, jag war twärtom af ödet utsedd, att ännu längre försmakta på dessa barbariska kuster, och att blanda min mat och dryck med utbroten af min smärta och mina tårar. Gäckande förhoppningar fördblilla alltid själen och kroppens lidanden. Lifwen jag erfor denna sanning, som uti sin rylliga och försträckliga skynad öfverraskade mig — och om jag aldrig före lifligt och med åtrå önskat mig ödden, så skedde det säkert nu. Endast Religionen war det som förböd mig att sjelf påfalla den, att med egen hand rigta des öddande pil mot mig sjelf.

Min konst att kunna wäl raka, hade es medlertid blifwit bekant. En dag inträdde Sleski, en af Söweruppsyningsmännen wid Lazarettet, till mig med befallning, att jag o förbudsadt skulle följa honom. Jag lydde och gick med honom in i ett rum i hans Hus, hwar est på ett bord låg ett duszin goda rakknifwar. Utan att säga ett ord, öfverlade han att aflåda sig, blottade hela kroppen och befallde mig att raka honom öfverallt. Då den sedmanan, som

som åligger Morerna att hvarje månad wid första mångwarterets intråde på detta sätt raka sig, war mig fullkomligt obekant, wisse jag af förundran i början ej hwad jag skulle tänka här om. Emedlertid grep jag rastt an werket och fullbordade det till hans nöje. Derpå skickade han mig med en Kulon (d. å. en slaf, som redan afbetalt något å den summa man fordrat för hans befrielse) åter till mitt Lazarett. Andra dagen kom han redan åter och winkade mig, att följa sig: ty tala med honom kunde jag icke, emedan jag ännu förstod ganska litet af landets språk. Det war och för mig nästan omöjligt att lära; ty uti Lazarettet talades ibland Arabiska, ibland Turkiska, och det så om hwartannat, att det war omöjligt äfwen för den uppmärksamaste ähbrare, att winna något för sin språkkunskap, emedan man nödwändigt måste förblanda ett ord med ett annat. Jag följde, liksom i går, Sleskis wink. Han införde mig i ett wälbyggt hus, hwartill en skön trädgård gränsade. Nästan hwart hus uti Algier har en sådan trädgård, som tillika är familjens begrafningsplats. Man ser derföre i dem runda af swart spelwerk omgärdade platser, hwarest gwarlesworna af de döda ligga begrafne. Jag blef öfverraskad af den ej för här i landet sedda utomordentliga prackt, som i början satte mig i förundran. Min ledsagare märkte ej detta, och förde mig genom en mängd riktprydda rum. I ett af dem lät han mig wänta, han sielf gick in uti ett nära intill beläget, der jag hörde honom tala. Det dröjde ej länge förrän han återkom, och gaf mig åter en

wink. Jag inträdde uti ett ännu präktigare rum, i hwilket husets ägare låg på en sidens soffa. Sleski pekade på mig och talade sedan åter med den främmande. Denne nickade tåmligen vänligt åt mig, och pekade på dörren. Sleski lemnade tillika med mig rummet och förde mig i ett tredje, hwarest jag fann tvåanne äldre gwinnor, som dock, sedan de inburit ett stort silfwerbåden med watten, gånast aflägsnade sig. Knappt woro de utgångne, då deras herrskare (den samme som jag hade sett på soffan) inträdde till mig, och lät genom en Kullon tillstålla mig en skarp rakknif, lade sig derpå helt naken uti silfwerbåden och winkade åt mig att jag skulle raka honom. Jag efterkom hans pantomimiska besällning, som det syntes, till hans nöje, och så snart jag slutat, gaf han mig till belöning 6 Sopihas (efter våra penningar ungefär åtta skillingar); men knapt war jag utom huset förrän den hårdhertade Sleski frantog mig penningarne så när som på en Sopiha. Dock denna enda gjorde mig mycket glad, emedan jag på lång tid ej warit ägare af ett Bre.

Äfwen olyckan wänjer man sig småningom wid. Jag lärde mig mer och mer att finna mig uti mitt bedröfliga öde, och hoppades på bättre tider, när någon gång en swärmodighetsår skal sig i mitt öga. Jag förrättade mitt dagliga göromål noggrant och troget, och samtalade, när detta war fulländadt, med en ifrån Genua bördig slaf, som underwisade mig uti morist-turkiska språket, hwilket han sjelf mycket wäl förstod, emedan han i 16 ewigt länsga år burit slafweriets sjettrar. Derwid lärde jag mig känna mycket af Algierarnes, d. w. s.

de egentliga Turkarnes plågseder, hwilket jag nu will meddela mina läsare.

De uti Algier födde och uppfostrade turkar äro i allmänhet ett wackert folk, af en ysterst behaglig bildning och wälwårte. De förs nämare bära af siden eller blommigt tyg förs färdigade kastaner, hwita turbaner på hufwudet och stöflor af rött eller gul karduan. Gemenesman rakar hela ansigtet, endast Deven och de öfrige turkarne bära moustacher. Båda klasserna bada sig ofta, ibland alla dagar, och förs rätta bön alldeles efter Koranens föreskrift.

Mellan båda könens drägt är föga skillnad; dock äro fruntimrens kläder, som till alla delar betäcka ansigtet, försedde med flera fallar, äro beqwämre och alltid präktigare. Sinsimellan komma de ofta tillsammans och dricka kaffe; då de äro allena, sysselsätta de sig med broderier.

Engen wägar uti Algier wisa sig till häst, utom Ståthållaren, Pascha, Aga och andra befälhafware; den ringare folkklassen betjenar sig af åsnor och mulåsnor. Rider det wackra könet ut, så besinner sig ryttarinnan, likasom uti Turkiet, på en mulåсна under ett tält, öfwerdraget med tunnt brokigt lärst, hwarigenom hon kan se allt, men hon blir för hwarje öga osynlig. Mulåsnan drifwes wanligen af en dertill utsedd slaf.

När en Muselman här tänker gifta sig, måste han framför allt söka att winna den utwalda sars bewägenhet. Är denna ej emot anbudet, så stikar friern en åldrig qwinna till sin ålstarinna, hwilken måste utforska hennes bjudelse, och derwid tala så mycket till hans försdel, som hennes talgäfska kan förmå. Uppta-

ger flickan med godhet förslaget, så sänder fris
arn henne ett stycke fiden eller kläde; hon der
emot sänder honom en skjorta eller en nåsduk.
På detta sätt är ägtenskapet så godt som af-
slutadt. Dock förbehåller sig brudgummen, att
i fall bruden en enda gång skulle kränka kysst-
hetslagen, han då må kunna återfända henne
till sin fars hus.

Nu fogas anstalt till brölloppet, och bru-
den föres ett par dagar förut uti bad. Flera
slafwinnor, eller, om hon ej har sådana, be-
släktade fruntimmer, bestryka hennes kropp
med wälluktande oljor, utsmyka henne på det
bästa, och underrätta henne sedan huru hon
skall emottaga och bemöta sin brudgumme.
Med den kommande morgonen församla sig
alla husets wänner, af hvilka några afhämta
bruden. Denna lyf redan bakom ett förhån-
ge efter det lifswa ögonblicket och framräder
sin hand, utur hwilken brudgummens wänner
erhålla några mycket fint sticade småsaker; hon
deremot får dertöre ägtenhetskontraktet.

Efter denna Ceremonie begifwa Morer-
ne sig i ett annat rum, hwarest de med to-
baksrökande tillbringa en del af dagen, men
fruntimren dansa wid en angenäm musk.
Wid middagsmåltiden går det mycket tyst och
högtidligt till wäga, och så snart den är för-
bi, öfwerlemnas bruden till brudgummen, hwil-
ken denne, wäl förståendes, till detta ögonblick
ännu ej kände. Hos förnäma familjer rider
bruden på en mulåsna, omgifwen af hela
bröllopsfällskapet och en strällande musk, till
sin blifwande Makas hus. Wid hennes inträ-
de, emottages hon med Janitschar musk. Bru-
den sjunker då blyg och med kinder rodnande

af jungfrulig älskvardhet uti sin utvaldes armar, som med len hand löser hennes gördel, och, så snart han finner hennes kroppens renhet obefläckad, derom underrättar den gamla qvinnan, som emedertid förböld lurat uti käre lekens kabinett, hvarpå hon då genast skyndar ut och funger denna tidning för alla dem, som äro angelägna att få weta den. Aflyder emedertid profwet ej så wäl som brud och brudgumme det önska, så tillbringar den olyckliga hustrun sin återstående lifstid uti Harem i sällskap med sina slafwinnor, utan att någon sin återse en mans ansigte.

Wid lifbegångelser iakttagas följande Ceremonier: Så snart den sjuke Muselmännens dödsdag nalkas, wändes den döendes ansigte emot öster, och de fringsstående ropa honom så länge i bron: Muhamed! Muhamed! tills själen stiles från kroppen. Straxt derpå inträda åldriga qvinnor uti huset, hwilka med jernstafwar slå på en tasla, och utan uppehåll ropa Hui! Hui! Hui! Den döda kroppen twättas mycket wäl, inwecklas uti linne, på hwilket både ofwan och nedan finnas bokstäfwer tecknade med saffran, och ställes sedan på en bår, hwarefter småningom hwarje medlem af familjen träder till den döda lekamen och frågar honom sakta, hwarför han dödt, då lif wäl här på jorden intet tröt honom? Tillhör lifet en fattigare turk, blifwer det ej långt från en Moschee nedfatt och derpå utan ståt nedgräfdt på Kyrkogården; tillhör det en andelig, går en kör framför lifet, som sjunger följande: Hej la, Hej lala; en annan kör svarar: Muhamed resul Allah! hwilket fortsättes ända till dess lifet anländt till begravningsstäl-

let. Men tillhör det en förmån turk, prydes det, innan det ännu kommer på bären, med de rikaste kläden och tyger. Framför likkistan gå flere Salebs och frigifna slafwar, hvilka bära långa stafwar. De senare tjuta och skrifa högt, bära sin Herres Sabel och Krigerstuning (i fall den döde varit sidsman); flere rifa och förnåma turkar, hästar, kameler och mulor, sluta tåget.

Kroppen nedfättes i en murad graf och betäckes med en sten, men aldrig med jord. Bredwid grafwen walar i 40 dagar, enligt Muhameds förestrift, en fana. Under dessa fyrtio dagar, äro den aflidnes qwinnor förbundne att dageligen besöka sin mans graf. Sista dagen församla sig flere tiggare wid grafwen, för att af änkan erhålla en allmosa. Så länge denna sorgtid warar, får den sörjande ei hafwa eld i sitt hus; hon kastar derföre, till tecken af sin smärta, några Kiselfstenar utur den ena handen i den andra, och säger derwid: Sellam Allah (Guds ljus). Männerne weta ej af sorg, så dock ej på fyra weckor gå utur huset. Turkarne i Algier säga: när en dödd ligger i grafwen, tråda twänne änglar med dystra blickar, Mungir och Gangoir benämnde, till honom, hafwande i händerna jernklubbor och släggor, och förelägga honom följande frågor till beswarande: "Har du trott på Muhamed och hans lag?" — "Har du efterkommit den samma?" — "Har du bedit Salan?" — "Har du hållit Namadans fastor?" — "Har du alltid wisat dig vara en from och willig gifware, wedergwickt den fattige, och hjälpt den nödlidande?" — Kan den döde beswara alla dessa frågor med ja, så förswinna

desa änglar, och tvänne ljusa gestalter tråda i deras ställe, af hvilka den ena lägger den dödes hufvud till sitt himmelska bröst, och den andra omgifwer des fötter, till den stora dagen, då Muhamed återförenar kroppen med själen. Men utfalla swaren ej som de borde, slå de mörka änglarne den döde med sina klubbor sju alnar ner i jorden och rycka honom åter derutur. . . . . Denna lek forisfatta de ända till domedagen. Deras kommer det, att Turkarne nästan i alla sina böner inblandade följande på denna fördom sig följande ord: "Fråls mig Allah! från änglarnas frågor, från grafvens pina och den onda vägen!"

Landets regering är högst despotisk. När t. ex. för Algierarne uti Divan föreläses en dom, måste de på knäna och under det de tre gånger kyssa golfwet afhöra den. Då de utgå på försöweri, erhålla de af Simkalista och Paschan ett dekret, efter hwilkets emottagande de aflägga en ed, att noga angifwa alla gjorda priser, ej angripa några skepp, tillhörige de Magter som i Algier erlägga skatt, och under intet vilkor låta taga sig till fånga, utan, i fall intet annat räddningsmedel blir öfrigt för dem, spränga sig och skepp i luften. Dersför löfwas dem af deras Zmans (Koptis) en stor wedergällning i Himmelen.

Nu ännu något om sjelfwa staden. Algier eller Argel ligger wid Medelhafwet, på ett högt 4 timmars väg långt berg och är wäl besfolkad. Schatteringen af de urgamla och nya men i helt olika smak byggde husen, gör ett obehagligt intryck på ögat. Desto angenämare och märkwardigare är gatornas renlighet, wid så mycken oregelbundenhet, och en så stor folk-

mångd. De blifwa dageligen twänne gånger rengjorda; regeringen så wäl som enskille lemnar dertill det nödiga antal slafwar. Man kan ännu för närwarande antaga att här är ett antal af 10 till 12000 slafwar; fordom belopp denna summa sig ofta till 30,000. Förminskningen af detta antal förorsakades genom det år 1778 med Spanien och andra Christna sjömagter slutna wapensillestånd (Annisticio).

Staden har tjocka och starka murar, hwilka ännu äro från Romrarnes tid, och blifwa nu beskyddade af bollwerk och halfmänsformiga skansar. Skansarne löpa 6 fot ut i hafwet. På bergspetsarne finnas flera batterier och i wester ett Castell, hwilka år 1770 anlades af Engelska Ingenieurer. Af Krigskepp bygges endast fregatter, galerer och mindre fartyg, med hwilka de, för deras lätta byggnadsfatt, endast kunna utlöpa på kaperier.

Wid deras kuster har naturen haft omsorg för dem och der skapat en mängd hålor, uti hwilka de oupptäckte lura på de förbiseglande. Men deras egentliga fördel hafwa de dock uti botten af hamnen, hwilken är så gyttjig och stlemmig, att ett stort Linieskepps ankare alldeles icke fåster. Hårtill kommer ännu desutom de förfärliga stormarne och den ewiga oenigheten mellan de Christna magterna; de förra löslita ofta Linieskeppens ankaren och slunga dem ut i öppna sidn. Detta erfor Spanien med dess allierade år 1775, då Generalkapitainen O'Neill gjorde den olyckliga utskepningen med 26,000 man och hwilka genom den stora mängd Morer, som höllo bergen besatta, blefwo tillbaka drifne. Den på hafwet commenderande

Genes

Generalen, Don Pedro Castejon, war ej i stånd att undersködja honom, emedan alla hans Linieskepp och andra fartyg genom de häftiga stormarna woro ankarlöse. Sannolikt hade också denna gången af de 26000 Spanjorerna ej en enda undkommit, om ej tvåanne Toskanska och Sardiniska fregatter slagit sig imellan, och genom en stark kanonad gynnad inskeppningen. Manskapet måste con panza en tierra (på magen) krypa om bord, medan fregatterna goswo eld öfwer deras hufwuden, för att afhålla de förskräckte Morerna.

Doc de Muselmänniskt-barbariska röfwaresstaternas i Afrika sedan århundraden fortfarande existense, i åsyn af det civiliserade Christliga Europa, är ett så sällsamt phenomen uti folkslagens och menniskans historia, att wi något måste uppehålla oss wid dess betraktande. Likasom Hesperidens trädgårdar, bewakas Nord-Africa af Drakar, hwilka kasta wredgade blickar på medelhafwets kustländer, spruta eld och kunna endast söfwas genom gyllene kador. De frammande werldsdelarnes stolta beherrskare förödmjuka sig för ett föraktadt röfwarpack, som kringströfwar i en bland de behagligaste nejder på jorden, och köpa fred och wänskap af det genom stora skänker. Huru? De urartade Werldsherrskarne i Rom, hwilka i 6 år utan framgång kämpade med en röfwaransbråre i Lusitanien, och endast stingrade hans tropp genom lönnmord på ansbråren, dessa kunde tåma de wilda Numidierna, och underkufwa Mauritanien: och det Christliga Europa, som åtminstone räknar 1,600,000 stående frigare, utrotar ei den lilla Despoten af Fez och Maroko, hwars flotta knapt består af 24 större

och smärre skepp, som med högst 40,000 Negrer och Morer kämpar mot oroligheter uti de folkfattiga provinserna Tafiliet och Sedschelmesse, och är för swag att kraftigt understödjja sina anspråk på Dea och Sahara? Ej en enda af Europas mäktiga Furstar, hwilka dock för en Gesandts företrädes-rättighet sätta hundratusende i rörelse, aftwingar sibirierne i Algier en för den Christliga Stats-republiken allmän, ärofull och waraktig fred? Afundsjukan, som skiljer de Christliga Staterna, är grunden till detta phenomen, och Handelspolitisk källan till Europas allmänna besymfning. Frankrike gifwer en årlig afgift, på det det annars fredslöfande Tunis må utrusta Korssararer, för att på Medelhafwet oroa de öfriga Nationernas handel, Britannien uppmuntrar Algiers och Marokos sibirier, för att tillintetgöra hwarje spanskt försök att handla på Levanten. *) Så närar Europa sin egen skam, och tillika en stolthet hos en wild röfwarhop i Nord-Afrikas bårdiga neider, hwarest de sista qwarlesworna af Kartagos herrlighet och Romersk prakt fullkomligt förswinna.

Sedan afunden drifwit de werldsröfswande Romrarnes Armeer till Afrika, och falsk politik förbröt dem, att förstöra det rika Kartago, upphof sig först i femte århundradet för Nord-Afrika en Stat, till hämnd mot det sjunkna Rom. Nya Kartago blef sätet förandaliska riket, hwars herrawälde utsträckte sig äfwen till de närgränsande barna i Medelhafwet. Derifrån kallade den hämndgiriga Eudoxia Bandalerne till Rom. En mäktig flotta landade wid Romerska kusten; och plundrade

*) Man inser lätt att detta är skrifwit för några år sedan.

de af Götterna qwarlemnade rikedomar i wärlsdens fordnä Huswudstad. Nu hade Europa i nära 1000 år lugn för Afrikas Nordkust; med undantag deraf att Morerne derifrån öfvergingo till Spanien, omkullstörtade Götiska riket och från Pyreneerna hotade Europa.

Men så snart de Götiska Christne hade åter uppstigit på ruinerna af Sarazenska riket i Spanien och den trolöse Ferdinands grymma, genom en falsk Religions-politik sanctionerade politik, år 1492 hade eröfrat den sista Moriska Stat i Spanien, så nedsatte sig en del af de flyktande Morerna i Oran och Algier, och gjorde derifrån jagt — i början endast på spanska, sedan på alla Christna sjöfarande. Om de icke wid Hercules stoder för sig och sina senaste efterkommande swurit de Christna ett ewigt hat, likasom fordom Hamilkars son Romrarne: så förde de åtminstone, såsom ännu deras efterkommande, med lika förbittring en ewig fäjd mot alla Christna.

Till och med på andra sidan hafwet föröblide Ferdinand Catholicus de fördrifna Morerna. Under Kardinal Ximenes anförande, eröfrade Spanien Oran år 1509; äfwen Bugie och Algier föllo 1510 i deras wäld, så att Konungen af Trome sen ej allenast förpligtade sig att afgifwa en tribut af 13000 pistoler, utan äfwen 1512 skickade till Burgos kostbara skänker, jemte 70,000 pistoler, för Ferdinand. Likwäl warade ej detta lugn länge. För att efter Ferdinands död ej mer wara skattskyldige till Spanien, kallade Algiererne de ryktbara sjöfarande Gortruk och Nireddia (Harreden) Barbarossa till hjälp. Beskyddarne bemäktigade sig Algier

och låto mörda Sultan Selim Eutemi. Horruk blef wäl som Konung i Tremisa af Spanjorerna öddad, men hans bror bibehöll sig som Konung i Algier, och gaf sig under Stor-Sultan Solimans beskydd.

Dock war Spaniens inflytande upå Nordkusten af Afrika ännu ej förswunnet. Carl den V företog det lyckliga tåget till Tunis år 1535 och satte Hassan åter på Thronen. Men dermed hade också de lyckliga sids- expeditionerna till Nord-Afrika ett slut. Wid erdringen af Tunis blefwo omkring 200,000 inwånare mördade eller gjorda till slafwar, de affskwärðaste utswäfningar woro så många, bytet så omfattligt, som wid plundringen af Rom, under Konnetabeln af Bourbon. Nytt ämne till outsläktligt hat mot Spanjorerna och alla öfriga Europeer.

Algierernas röfwerier blefwo från denna stund djerfware. Öfwer 20 gallioter och lika så många brigantiner betäckte medelhafwet. Röfvarne landade oftare wid Spaniska kusten och Karl V. företog sig 1541 att med 26000 man tukta Algiererna. Hassan-Pascha kunde endast ställa 600 reguliera soldater och 6000 man landtmilice emot denna fruktansvärda magt. Men för honom kämpade årstiden. En förfärlig storm förstörde inom mindre än en timma 15 friggss och 160 transportsteypp, med alla lifsmedel och krigsförnödenheter. Denna oförmodade räddning ingaf Algiererna mod att utsträcka sina ströftåg till och med utom Gibraltar:s sund. De öfwerföllö med 3 steypp Casnaria och gjorde ett betydande byte. War Carl V:s fifta företag mot Algier olyckligt, så war Philip II:s expedition mot Tripolis

lis och den fruktansvärde Dragut både ohyfelig och neslig: spanska flottan under Medina Celi flydde wid första anblicken af fienden i sörsta ordning, och sboerna på spanska och italienska kusten fruktade för en fiendtlig landstigning.

Wid början af 17:de århundradet woro sjöbröfrarne i Algier, Tunis och Tripoli så mäktige, att till följel af den skildring, Engelska Ministern Cottingham från Spanien gaf Hertigen af Buckingham, bestod deras flotta af 40 stora skepp, hwardera om 500 tonns drägt. Swad sträf stulle ej en sådan flotta utbreda, i en tid då alla Christna staters sjömagt war så obetydlig!

Hittills war det blott mot Spaniorerna, som Algiererne hade idkat sjöbröfveri. Men då den Spanska Gesandten Gundermer hade försäkrat att öwertala Konung Jacob I i England år 1621 till en expedition emot dem, så anföllo de och nu engelska skepp; deras sjömagt nådde tillika en owanlig höjd. Icke mindre än 65 större skepp höllo de utrustade, oberäknadt en mängd smärre fartyg. Sedan den tiden är historien om Christna magternas alla företag mot dessa sjöbröfware, i synnerhet mot Algier, den samma; landstigningar och hastiga återtåg, eller hufwudstadens bombarderande. Europas allmänna fredsförare, Ludwиг XIV, sökte äfwen i Africa iagar. Fransmännen intogo 1664 Gigeri, men inskeppade sig straxt derefter. Renaud uppfann bombarder-galioterna och Ludwиг XIV gaf den namnkunnige Duquesne det uppdraget, att för Algier 1682 använda dem. Algier blef wäl förwandlad till en stenhögd; men knapt hade Franska flota

tan lemnat kusten, förrän inwånarne åter uppsbyggde sin stad, och desto ifrigare fortsatte sina sjökrösvyerier. Intet af alla dessa bombardementen utbredde större skräck på kusten af Barbariet, än det, som Blake på Cromwells befällning med 30 liniesskepp företog. Han twang Dejen af Algier att bedja om fred, och att förbjuda sina undersåtare alla våldsamheter emot Engelsmännen; han wisade sig för Tunis, nerstodt kastellet och lät sätta eld på alla skepp i hamnen. Sedan den tiden respecteras engelska flaggan af de barbariska sjökrövarne, men stoltheten hos den Barbaren, som herrskar öfver Algier är dock så litet förödmjukad, att efter Poirets berättelse Deven sade till en Europeisk Consul: "Hwad frågar jag efter din Konung? han sänder mig Gesandter och skänker; jag sänder honom intet: han köper min wänskap; hans är mig icke af nöden."

Deven tilltalade till och med trofsigt en Engelsk Gesandt, som hotade med ett bombardement: "Säg mig (sade han) huru mycket ett sådant företag kan kosta din Konung?" Då Gesandten uppgaf en wis summa swarade Deven: "Godt, om din Herre ger mig hälften af denna summa, så lofwar jag honom, att genast låta föröfwa Algier."

Ännu fördelaktigare för Deven war Spanjorernas sista nekliga anfall 1784 mot Algier. Tillrustningen hade kostat öfver 2 millioner R:dlr, och efter det misslyckade företaget kostade det ännu 2 millioner piaster, 50 kanoner, 2000 centner frukt, 24,000 kulor, 100 större mastirån och andra krigs- och skepps-förnödenheter, för att återköpa freden. Straxt derpå borttog Algieriske sjökröfware wid Spanska kusten ett

Spaniskt skepp, emedan i traktaten blott war nämndt om fred på hafwet men ej wid kusterna. Så gäcka dessa barbarer de heligaste förbindelser och en dyrköpt fred. År 1791 måste Spaniorerne afsträda Dran och ej långt der efter Mesolquivir, deras sista plats på deras warande kust, för att erhålla ett af Deyen gifwet löfte att ej ofreda deras handel.

Och hwad handelsfördelar kunna wäl Spaniorerne här söka? Engelsmän, Fransmän, Holländare, Swenskar, Hetrurier, i synnerhet Judar från Livorno, och Americanare besöka hamnarna i Algier.

Antagon att Spaniorerne kunna täfla med dessa nationer, så består införseln till Algier i kläden, papper, kryddor, quincaille, kaffe, säder, lärst, alun, indigo, cochénille — deremot lemnas i utbyte, ull, wax, fjäder, läder, olja och eröfrade waror. Utförseln är wäl en fjerdedel större än införseln; men den öfverskicker dock ej 1 million livres. Deraf går ungefär hälften till Frankrike; de öfriga Europeiska Staterna dela mellan sig den andra hälften.

För detta usla pris förnedra sig alltså nämnde handelsnationer, att till Algiers Barbarriske beherrskare ärligen betala en tribut (det må wara under hwad benämning som helst) hwar för sig omkring 75,000 R:dlr? Sålendes erkänna de dock stillatigande, under det de smickra sig, att gemensamt beherrskade med hafwet, att Algier är dess egentliga beherrskare! Och hwad för en beherrskare? En hwars landmagt består endast af 10,000 turkar och 5,000 ryttare, hwars flotta utgöres af ungefär 8 större och 10 till 12 små skepp, jemte 30

Kanonbåtar, som aldrig lemna stadens redd? hvars wisa och tillfälliga inkomster (den försömjukande tribut Europeerna gifwa dock os beräknad) skattas till 670,000 Piaster.

Frankrikes förhållanden till dessa Rösswars stater hafwa wid slutet af år 1801 blifwit försnyade. Till de gamla fördragen äro ännu följande nya punkter tillagde: Ingen Fransman skall under hwad förewändning som heldst qwarhållas som slaf inom Algiers gebiet; ei en gång på ett skepp under fiendtlig slagga skall någon Fransman göras till slaf, om han ej som matros eller soldat gjort tjenst på skeppet, och med wapen i hand tillfångatages; alla Fransmän, de må resa uti Algiers områden eller hafwa bosatt sig der, stå under Franska Regeringens Agent; Franska fartyg, de må tillhöra Staten eller Privata Personer, skola ej tvingas att ombord taga något mot deras wilja, ej heller egenmäktigt nyttjas af Deyen; qwarlåtenskapen efter i Algier aflidne Fransmän, skall öfwerlemnas uti Franska General-Consulns wård, Chargé d'Affaires och General-Commisarien för Franska handeln skall ej allenast njuta alla fris och rättigheter lika som i fordna tider, utan ock äga företräde framför andra Nationers Agenter, franska Gesandtens hus skall respecteras och ingen af Regeringens Ambetsmän får intränga i hans boning, så framt icke han sjelf anmodat Regeringen derom. I händelse af krig, skall det lemnas hwarje Fransman, innan han öfwerger landet, en tid af 3 månader för att uppgöra sina affärer.

Ej långt efter denna traktats afslutande, blef det goda förståndet mellan Algieriska och Franska Republiken afbrutet, men afwen så snart återställdt, och ofwannämnde artiklar ånyo stadfästade. Med rätt kan man fråga, är det ej ändteligen en gång tid att göra slut på de Afrikanska röfware-staternas ströfwerier? Jag tror att tiden dertill nu mera ej är långt borta. Då skall en ny blomstrande tidpunkt begynna för detta luststrek, och hastigt skola dessa widsträcktä länders wälsignade fält återfyllas med menniskor. Dock jag måste ändteligen återwända till min historia. Min färdighet i barberare-konsten ökade sig nästan med hwarie dag, redan stodo öfwer trettio skägg under min rakknifs wälde. Mitt sår bättrade sig afwen synbarligt; jag war redan i stånd, att blott med tillhielp af en stadig käpp kunna gå ut. Detta handwerk förskaffade mig alltid några Copikas. För öfwerflöd behöfde jag dock ej rådas, ty min Uppsyningsman tog alltid för sigigt att sig det mesta af min förtienst. Då denna min kunskap så wäl lyctades och jag derwid ofta befriades från andra slafvsklor, såll lusten på mig, att afwen försöka min lycka i Läkare-konsten; men min wän Robert war ej af samma tanka. Han förestälde mig att ett sådant företag wore högst farligt, och försäkrade mig derjemte, att en enda olycklig kur skulle förta mig uti hårdaste slafweri, emedan det här brukliga sätt att kureru mycket afwek från det Europeiska, och de Moriske Läkarne desutom wore de hämdgirigaste menniskor. För öfrigt fanns det i Algier få sjuka Turkar; deras kroppar äro gemenligen af mycket sund na-

tur och egnade för de håftigaste och frångaste stras
 pafer. De fleste af dem uppnå sjuttio års ål-
 der, och jag har känt 60-årige gubbar, hvilka
 med ungdomseld och utan att wisa spår af ål-
 derdom, ännu en gång utgingo på rövverier i
 sjön. Afgiften wid dessa rövverier är för
 öfrigt så anseelig, att helt oberydligt blir dem
 öfrigt till lättnad i deras ålderdom; många å-
 ro till och med twungne, att tiggas de nödtorf-
 tiggaste lifsmedlen utanför Moscheerna och de
 större husen. De förnögnare Morerne, såsom
 Handlande, Ambetsmän m. fl. understödda wäl
 de fattiga med deras öfwerflöd; dock måste des-
 sa, för insamlingen af allmosor, förut uppvisa
 ett tillståndsbref från Befälhafwaren (Ei-
 lars) i districtet, hwarest de bo, emedan
 alla sjelfswäldige tiggare för ingen del tålas.
 Iti Algier existerar äfwen ett försörjningshus,
 hwilket dock endast upptar dem, som på sjön
 i statens tjenst blifwit skadade. Härwid gäller
 tillika den lagen: när ett, för egen råkning ut-
 lupet, med wederbörandes tillstånd försatt skepp
 återför skadade personer, så måste de öfrige
 af det gjorda bytet betala en wiss summa till
 försörjningshuset för krumplingarna, på det
 dessa krumplingar, hvilka denna summa till-
 hör, må för lifstiden deraf hafwa sitt under-
 håll. För öfrigt gäller denna lag äfwen för
 de skepp som återkomma utan att hafwa nå-
 gra krumplingar, dock med någon inskränk-
 ning. De fattiga bespisas desutom ett par
 gånger i weckan af Presterskapet.

En dag blef jag kallad till min herre Ab-
 da la Laib. Han winkade vänligt åt mig
 och gaf mig, emedan jag, som alla slafwar,
 gick barfotad, ett par gula saffrans tofflor,

hvarmed han dref en widsträckt handel. Det finnes tio till tolf Rypmän i Algier, som handla med saffian, wax, mandlar, hudar af wilda djur, och dadlar. Isfwen pommeranser, som mycket ymnigt wära i dalarna, två till tre mil omkring Staden emot Fez till, utgöra en betydlig del af handeln. Endast Kofos-träden mislyckas, emedan de aldrig komma till behörig mognad. En mindre sort Kofos-nötter blifwa wäl framalsrade (man kallar dem Kofosbin), men de uppnå på långt när ej de egentliga Kofosnötterna i godhet, också är deras saft ej så god och sött.

En dag, just som jag slutat barbera, och blef återförd till min boning, mötte mig Franska Consuln Louis Certain. Han stannade och betraktade mig från hufwud till fötterna mycket noga, och frågade mig sedan på Franska: hwad för Landsman jag wore? Jag berättade honom helt forrt, men med kraftiga ord, historien om min fångenskap; han åhörde mig med mycken uppmärksamhet och gaf Morsen, som hade uppsyn öfwer mig, litet penningar för uppehållet. Då jag hade sagt honom allt hwad som låg mig på hjertat, uppskrednade han mitt och min herres namn; isynnerhet tycktes det behaga honom, att jag kunde raka och frisera. Han gaf mig wid stilis-måsan det löftet, att om möjligt wore, taga mig uti sitt hus och tryckte derpå 3 livres i handen på mig.

Swärligen torde någon kunna göra sig begrepp om den förtjusning, jag kände, då på denna fasans kust en gång en känslfull menniska (jag undantager min goda Robert) tilltalade mig — än mer, då ändtligen en stråle

af hopp om räddning, på hwilken jag nästan
 brände twifla, föll i mitt hjerta. Förnöjd å-
 terwände jag till min underjordiska boning.
 Deruti besunno sig omkring 28 slafwar, de an-
 dra 60 woro fördelade uti de öfriga Abdala
 Laib och hans broder tillhöriga hus. Jag
 längtade så mycket mer utur denna eländers
 fasanfulla källare, emedan esomoftast Judar
 kommo till oss och köpte slafwar, med hwilka
 de foro till Marocko för att der nyttja dem
 till uppodlande af de ödesfåkten. Gud! om
 denna lotten träffat mig, hade jag wäl aldrig
 åter andats mitt älskade fäderneslands lust.

Jag litade trögat på min nya gynnares
 ord, men förqäfwes; den ena dagen förgeet efter
 den andra och ännu wille ej min lyckas timma
 slå. Ändtligen efter 14 ångestfulla dagar, låt
 Abdala Laib en morgon efter bönen falla
 mig till sig. I hörjan förfräctes jag, emedan
 en dylik kallelse ofta har en slafs försäljning
 till orsak. Darrande och med bekländt hjerta
 närmade jag mig honom, kastade mig till hans
 fötter och kysste trenne gånger jorden.

"Christen! tilltalade han mig, jag har
 hittills varit fullkomligt nöjd med dig och öns-
 skade, att kunna belöna dig derför. Det är
 beklagligt att hwarken du eller dina anförwand-
 ter i Europa äro i stånd, att kunna verka nå-
 got till din befrielse. Dock hör — ödet will dig
 wäl. Emottag det som ett bewis att du är
 försont med ödet. Det Christna sändebudet
 från Frankrike skundar få dig i sitt hus; jag
 bifaller hans önskan. Du skall blifwa ett år
 hos honom. Der skall du wist med din konst
 förbjena så mycket, att du dermed till någon

del kan betala din lösen och göra dig till Rus-
lon. I morgon efter andra bönen skall du
följa mig dit."

Jag kunde af glädje knapt komma till
fänsning och hade nära brutit mot den aktning
jag var skyldig min herre. Jag tackade honom
så godt som för mig möjligt var, till hälften
på Italienska, och till hälften på Moriska, och
afslågnade mig. Med högt klappande hierta
ilade jag åter till min dystra källare och tacka-
de der den Allsmågtige för bönhörelsen af mina
så ofta till honom sända suckar.

Andra morgonen gief min herre verkligt
med mig till Consuln. En bland husets betie-
ning, som var född i Strasburg och tåmmelis-
gen väl talte tyska, gaf mig, rörd af medli-
dande öfver min usla gestalt, ett par gamla
klådes persedlar. Att åter få höra mitt mo-
dersmål talas, gjorde mig redan glädjedruc-
ken, men i synnerhet sågnade mig den renlig-
het och snygghet som rådde i huset, hwilket
var inrättadt helt och hållet efter Europeisk
smak, och som lofwade att hastigt utplåna alla
fosans bilder utur min själ, hwilka jag kunde
medföra utur mitt fångelse.

Nu lät Herr Certain mig få företräde.
"Nå, ropade han till mig, är du nöjd med
denna förändring?" — "Åh! ädelmodige man,
svarade jag, kysande hans hand, jag inser
knapt möjligheten af denna så hastiga och lyck-
liga förändring." — "Det sågnar mig, att du
är nöjd dermed. Du synes förtiena ett bättre
öde. Låt se, om wi, då du kan friskpa dig,
åtminstone på det sättet kunna muta olyckan.

Der (han pekade på ett sidobord) ligger
ett paket med linne och kläder. Emottag det,

det är bestämdt för dig. För öfrigt lemna Secretären dig närmare anvisning. Jag tackade honom ännu en gång på det förbindliga och aflågsnade mig.

Flera scener i min lefnad gifwa mig anledning att här hålla ett läftal öfver Fransmännen, i afseende på deras medlid samma karakter. De hafwa mer än alla andra nationer känsla för en olyckligs lidande, och söka, så framt deras förmåga tillåter det, att på allt upptänkligt sätt mildra det. Derwid hafwa de ej afseende hwarken på Religion eller stånd. Hedningar och tiggare äro dem lika så fåra som äkta Catholske Christne och Furstar. Jag har icke endast en utan wäl hundra gånger på mina resor gjort denna anmärkning. Fransmannen är och sällan hämdgirig: så snart han öfwerwunnit sin fiende, bjuder han honom säkert handen till försoning och bewisar honom allt godt.

Helt annorlunda tänker och handlar Spanjoren. Jag will blott till bewis derpå anföra ett enda exempel. Då år 1794 en Corps Franska Krigsfångar anlände till Barcellona, blef den af pöbeln hålsad med en sten- och smutskanonad, och sannolikt hade ej en enda undkommit med lifwet om ej ett detachment Dragoner mellankommit och ryckt de arma fångarna undan pöbelns raseri.

De blefwo förde till Citabellet, hwarest de några dagar derefter, wid ett par bouteljer Katalonerwin gjorde sig lustige, planterade ett Frihetsstråd och dansade kring det samma: ty äfwen i hellska olyckan förlorar Fransman ej modet, han sjunger, wisar, trallar och dansar, om han och wore slutet i fedjor. Snapt se

psbelen funskap derom, förrän den hoptals, beväpnad med ståror, lior och flera forter återbrukswerktyg, inträngde i Citadellet, wäldsam samt öfwerföll de wärnlösa och sträckte inemot 50 man till marken. Denna nedriga behandling bdr man likwäl egentligen tillskrifwa Kataloniernas nationalhat till alla Fransmän. Fransmännen hade kunnat hämnas på Katalonierna denna deras bröders grymma misshandling året derpå, då de intogo fästningen Figueras (belägen 30 mil från Barcellogna), men de gjorde det icke; i dess ställe behandlade de ej allenast inwånarne i fästningen, utan ock i alla tillhöriga byar så mildt och wäl, att Spanjorerne sjelfwe deröfwer förwånades.

Mina göromål hos Franska Consuln woro ej särdeles mödosamma. Jag rakade honom och Secreteraren hwarannan dag, åtföljde Rooken på torget wid matwarors inföp, och hembar dem derifrån. Min tjenst gjorde mig äfwen bekant uti åtskilliga mycket förnåma Moriska och de öfriga Consulernas hus, dit jag ofta blef sticad med bref och skrifter, och då Secreteraren förnam, att jag icke war ofunnig i Franska språket, och äfwen förstod att handtera pennan, nyttjade han mig mer än en gång på skrifrummet, hwarest jag affref bref och handlingar.

Ej sällan roade det Consuln att afhöra min äfwenlyrliga historia, han stånkte mig wid dylika tillfällen hela timmar sin uppmärksamhet och kallade mig alltid sin trogne tyf — ett namn, som för mina bron och mitt hjerta war ganska wälljudande, och hwilket jag äfwen sökte göra mig wärdig.

Jag befann mig uti detta hus så wäl, att jag endast sällan erinrades om mitt slafstillstånd. Abdala Laib ästundade wäl en gång, att jag till tecken af min tråldom skulle bära en ring om foten, dock min gode Consul befriade mig derifrån och tillfredsställde den stränge Muselmannen medelst en stänk. Som sagt — jag war i förhållande till min förra, försträckliga belågenhet nu högst lydlig: jag hade inga bekymmer, mitt arbete war afskafadt efter mina krafter och skildt från all motbjudande förödmjukelse. mitt hjerta war lugnt och endast bekymradt för framtiden.

Uti wårt hus herrskade ett fullkomligt lugn, som endast blef afbrutet genom de Visiter, Mörerne ej förr än om aftnarna efter fjerde bönsstunden gjorde.

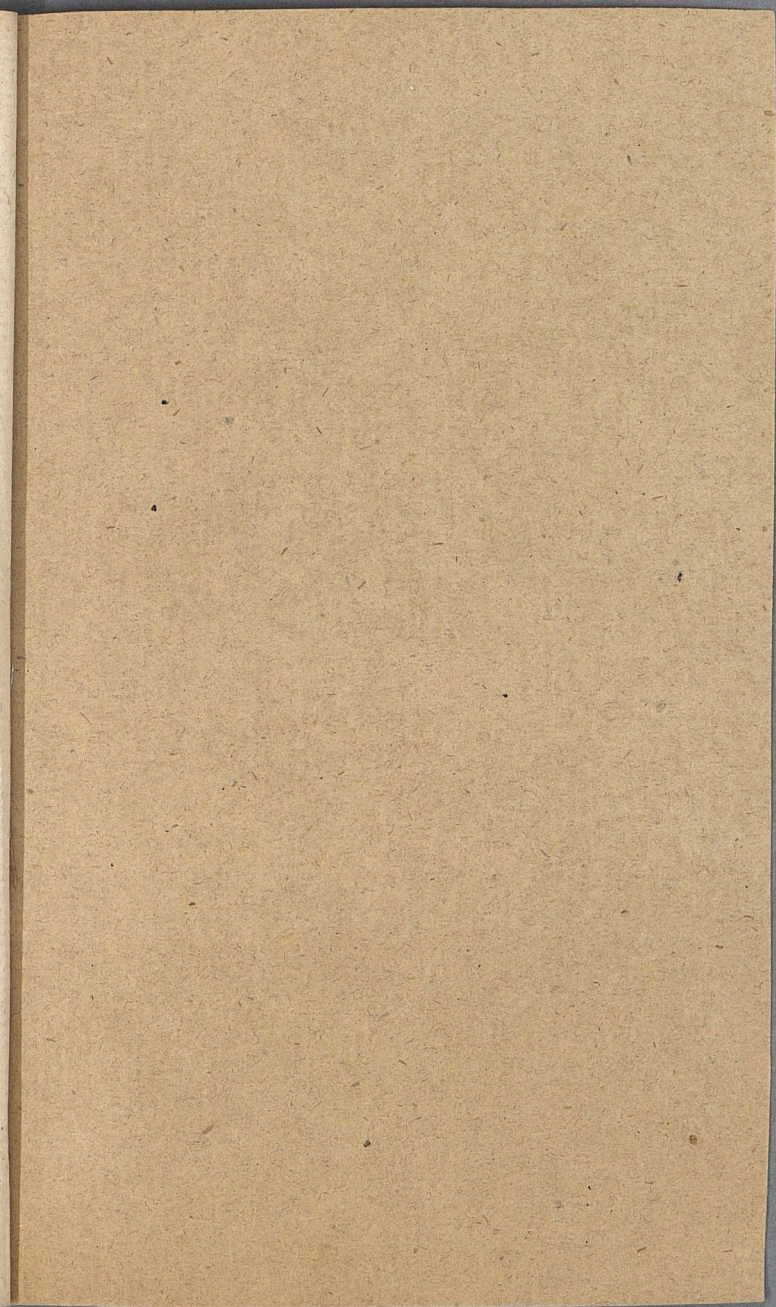
Ett år war redan förslutet, sedan jag lemnade fångkällaren och intogs uti den älskanskwärde Certains hus, då spanska Missionärer af Befrielse-Orden (de Nuestra Señora de la Redemcion) anlände till Algiers hamn. De uppmaktade andra dagen efter deras ankomst äfwen wår Consul och berättade för honom, att de skulle förskaffa några och tjugu slafwar friheten. Jag hörde sjelf detta, just då jag lemnade rummet, och suckade; Färderna sågo efter mig och syntes ana min belågenhet. Consuln ledde nu, som han sedan försäkrade mig, talet på mig och rekommenderade mig hos de Ändliga Ordensbröderna på det ömaste. När de woro bortgångne berättade han mig förloppet, men ålade mig, framför allt att denna gång påtaga förskällningens mass och gifwa mig ut för Catholik, hwilket wore

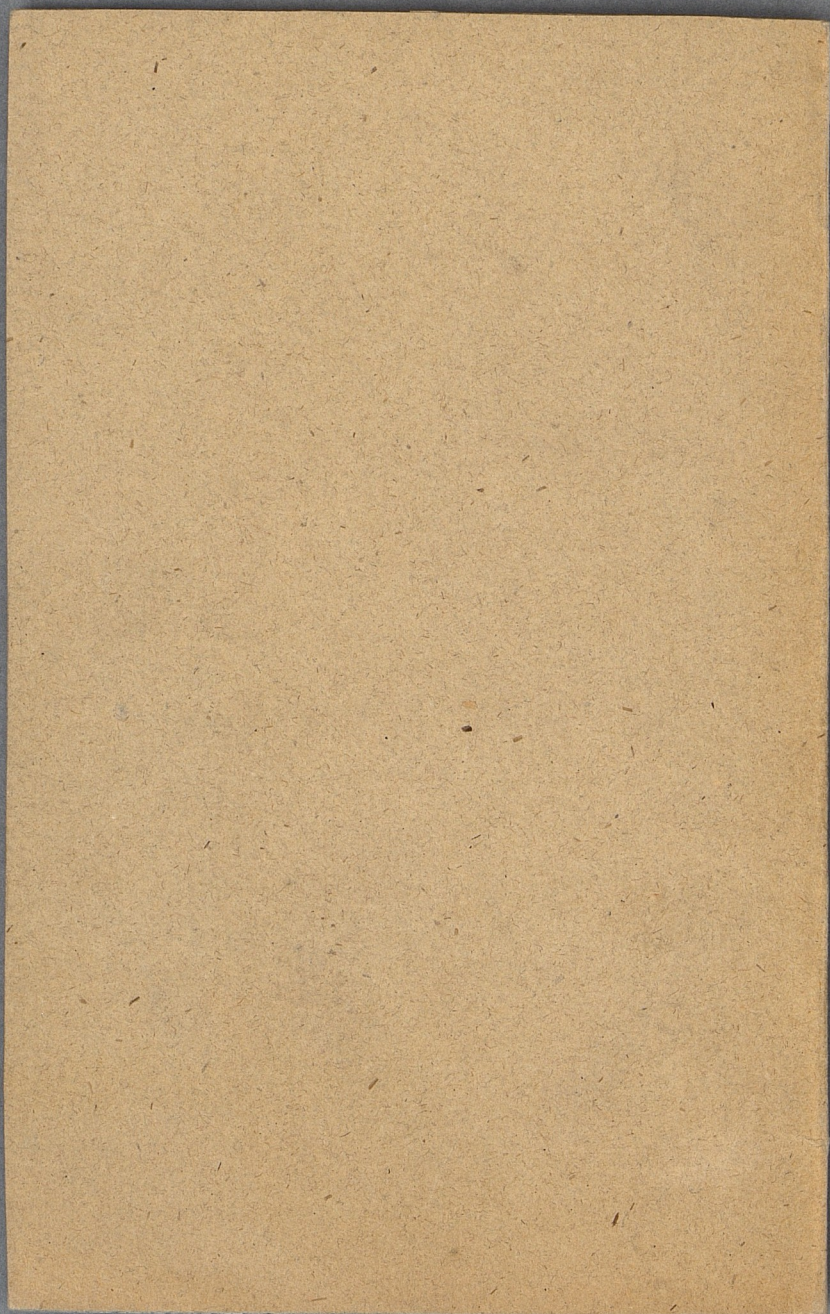
wore det enda sätt att erhålla min frihet. Jag lofwade allt och tackade den ädle mannen för dess förespråk. Den tyska betjenten gaf mig en rosenkrans med stora glasperlor och hängde den om halsen på mig. På detta tecken igenkänna Spanjorerna un buen Christiano (en god Christen). Då Consuln dagen derpå gjorde Ordensbröderna sin contravisit, (de bodde uti en Jude-Äreho (Wårdhus) hwilket för deras åtta Catholska trosäfwer war högst motjudande) blef jag för andra gången föremålet för deras samtal, han talte på det fördelaktigaste om mig och berättade dem, att jag på ett Losskast skepp, wid ett Kryståg mot Korsarerne, råkat uti Algerisk fångenskap.

Deße Andelige (som och kalla sig Kors-Spanjorer) bära en hwit öfwer och underklädnad, på hwilken ett rött kors är stickadt. De hafwa sina kloster i Madrid, Barceliona, Sevilla och Balladolid. De insamla penningar uti alla Catholska länder, hwilka de sedan aflemna till Ordens General, som är Spanjor och bor i Balenzia. Denne sticker så snart en ansenlig summa är samlad, med Kejsarns och andra Katolska Magters tillhjelp ombud till de Afrikanska sjö-hamnarne, hwilka för denne summa af Pascha och andra enstildte köpa Christna slafwar, och hemma aflägga räkning derför.

För ordningen skull anslås sedan uti kors-gångarne i deras kloster, offentliga förteckningar å de slafwars namn, som de friföpt, och uppteckna deruti mycket noga deras fädernessland, året då de återwunnit sin frihet och summan, för hwilken de erhållit den.

Dock jag skyndar till den glada, och ljusa
 tidpunkten af min lefnad, som gaf mina ben
 i Barbariet en annan wändning. Consulns
 wältalighet och goda hjerta förmådde så myc-
 ket hos Missionärerne, att de lösköpte mig
 jemte 18 andra slafwar. Jag war deribland
 den enda af tyft nation. Man föreställe sig
 den namnlösa förtjusning, som, likt en ny
 skapelse, lifwade mitt hela wäsende, då jag
 erhöll underrättelse om min befrielse. Jag
 störtade till min wälgbrares fötter och aflade
 med tårar den varmaste tackfägelse, ty tala
 kunde jag icke. Consuln sielf war mycket rödb
 och begäfwade mig, ännu då jag gick, rikeligen.
 Jag kan ej wedergålla honom, men den
 ofynlige ofwan molnen skall säkert i mitt ställe
 gälda skulden.

www.books2ebooks.eu